

MARISHA PESSL

VYBRANÉ *OKRUHY* z MECHANIKY *POHRŮM*

Román autorky
svetového bestselleru
NOČNÝ FILM

VYBRANÉ OKRUHY
Z MECHANIKY POHRÔM

Marisha Pessl

VYBRANÉ OKRUHY Z MECHANIKY POHRÔM

Z angličtiny preložila
ILDIKÓ DRUGOVÁ

slovart

Copyright © 2006 by Marisha Pessl

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2016

Translation © Ildikó Drugová 2016

ISBN 978-80-556-1184-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Venujem Anne a Nicovi

Základné učivo

(Povinné čítanie)

ÚVOD	9
PRVÁ ČASŤ	17
1. kapitola: OTHELLO, William Shakespeare	19
2. kapitola: PORTRÉT MLADÉHO UMEĽCA, James Joyce	25
3. kapitola: BÚRLIVÉ VÝŠINY, Emily Brontëová	36
4. kapitola: DOM SO SIEDMIMI ŠTÍTMI, Nathaniel Hawthorne	45
5. kapitola: ŽENA V BIELOM, Wilkie Collins	53
6. kapitola: PREKRÁSNY NOVÝ SVET, Aldous Huxley	60
7. kapitola: NEBEZPEČNÉ ZNÁMOSTI, Pierre Choderlos de Laclos	71
8. kapitola: PANI BOVARYOVÁ, Gustave Flaubert	80
9. kapitola: PYGMALION, George Bernard Shaw	102
10. kapitola: VRAŽDA NA ZÁMKU STYLES, Agatha Christie	123
DRUHÁ ČASŤ	137
11. kapitola: BIELA VELRYBA, Herman Melville	139
12. kapitola: POHYBLIVÝ SVIATOK, Ernest Hemingway	159
13. kapitola: ZALÚBENÉ ŽENY, D. H. Lawrence	178
14. kapitola: VLAMAČ ZO SHADY HILLU, John Cheever	194
15. kapitola: SLADKÝ VTÁK MLADOSTI, Tennessee Williams	211
16. kapitola: CAMERA OBSCURA, Vladimir Nabokov	222
17. kapitola: SPIACA KRÁSAVICA A INÉ ROZPRÁVKY, Sir Arthur Quiller-Couch	233
18. kapitola: IZBA S VYHLIADKOU, E. M. Forster	240

TRETIA ČASŤ	253
19. kapitola: VYTIE A INÉ BÁSNE, Allen Ginsberg	255
20. kapitola: SKROTENIE ČERTICE, William Shakespeare	267
21. kapitola: VYHLÁSENIE, James Dickey	283
22. kapitola: SRDCE TEMNOTY, Joseph Conrad	299
23. kapitola: PRELET NAD KUKUČÍM HNIEZDOM, Ken Kesey	307
24. kapitola: STO ROKOV SAMOTY, Gabriel García Márquez	315
25. kapitola: POCHMÚRNY DOM, Charles Dickens	328
26. kapitola: HLBOKÝ SPÁNOK, Raymond Chandler	341
27. kapitola: JUSTÍNA, Markíz de Sade	350
28. kapitola: QUER PASTICCIACCIO BRUTTO DE VIA MERULANA, Carlo Emilio Gadda	366
29. kapitola: SVET SA ROZPADÁ, Chinua Achebe	375
30. kapitola: NOČNÉ SPRISAHANIE, Smoke Wyannoch Harvey	386
31. kapitola: CHE GUEVARA SA PRIHOVÁRA MLADÉMU POKOLENIU, Ernesto Guevara de la Serna	395
32. kapitola: „DOBŘÍ LUDIA Z VIDIEKA“, Flannery O' Connorová	414
33. kapitola: PROCES, Franz Kafka	417
34. kapitola: STRATENÝ RAJ, John Milton	427
35. kapitola: TAJNÁ ZÁHRADA, Frances Hodgson Burnettová	434
36. kapitola: METAMORFÓZY, Ovídius	449
ZÁVEREČNÁ SKÚŠKA	463

ÚVOD

Otec vždy vravel, že človek musí mať veľkolepý dôvod nato, aby napísal svoj životný príbeh a očakával, že ho bude niekto aj čítať.

„Ak tvoje meno neznamená tolko čo Mozartovo, Matissovo, Churchillovo, Che Guevarovo alebo Bondovo – *Jamesa* Bonda –, radšej sa vo voľnom čase venuj malbe prstom alebo si zahraj mlyny, lebo nikto, s výnimkou tvojej matky s ovisnutými ramenami a so strapatými vlasmi, ktorá na teba kuká ako zemiakové pyré z taniera, nebude zvedavý na podrobnosti tvojej žalostnej existencie, ktorá sa nepochybne skončí, tak ako sa začala – dychčaním.“

Pri takých prísnych parametroch som predpokladala, že môj veľkolepý dôvod pride, keď budem mať sedemdesiat rokov, pečeňové škvrny, reumu, rozum ostrý ako rezbársky nôž, pričupený domček v Avignone (kde ma zastihnute, ako jem niektorý z 365 syrov), o dvadsať rokov mladšieho milenca, ktorý pracuje na poli (neviem akom – stačí, ak bude zlaté a zvlnené), a pri troche šťastia nejaký úspech v oblasti vedy alebo filozofie. A predsa rozhodnutie – nie rozhodnutie, ale nevyhnutnosť – vziať do ruky pero a napísať o svojom detstve – presnejšie o roku, keď sa začalo párať ako natrhnutý sveter – prišlo skôr, ako som sa nazdala.

Začalo sa to obyčajnou nespavosťou. Prešiel takmer rok odvtedy, ako som našla Hannu mŕtvu, a myslela som si, že sa mi podarilo vymazať všetky stopy, ktoré vo mne zanechala tá noc, tak ako Henry Higgins svojimi vytrvalými cvičeniami výslovnosti vymazal cockneyský prízvuk Elizy Doolittlovej.

Mýlila som sa.

Koncom januára som sa znovu zobudila uprostred noci. V hale bolo ticho, len na okrajoch stropu sa krčili čudné ostré tieňe. Nemala som nič a nikoho okrem niekoľkých hrubých, ctihodných učebníc, ako napríklad *Úvod do astrofyziky*, a smutného Jamesa Deana, ktorý na mňa mlčky hľadel z čiernobieleho plagátu na vnútornej strane dverí. Aj ja som sa naňho pozrela a v rozmazanej nočnej tme som s mikroskopickou presnosťou zazrela Hannu Schneiderovú.

Visela necelý meter nad zemou na oranžovej predlžovacej šnúre. Z úst jej visel jazyk, opuchnutý a ružový ako kuchynská špongia. Oči pripomínali žalude alebo matné mince, alebo dva čierne gombíky z kabáta, ktoré by deti vtlačili do tváre snehuliakovi a on by napriek tomu nič nevidel. Alebo naopak, videl by *všetko*; J. B. Tower napísal, že okamih pred smrťou „vidíme všetko, čo sa nám kedy prihodilo, súčasne“ (hoci som nechápala, odkiaľ to vie, keď svoju *Smrteľnosť* napísal v rozkvetení životných síl). A jej šnúrky na topánkach – dal by sa o nich napísať celý traktát – boli tmavočervené, symetrické, uviazané na dve dokonalé mašličky.

Ako zarytá optimistka („Van Meerovci sú prirodzení idealisti a pozitívni voľnomyšlienkarí,“ poznamenal otec) som dúfala, že hrozivý stav bdelosti by mohol byť fázou, z ktorej rýchlo vyrastiem, akousi módou ako swingové sukne alebo kamienok v úlohe domáceho miláčika, ale potom, v jeden večer začiatkom februára, keď som čítala *Eneidu*, moja spolubývajúca Sú-Džin ani nezdvihla hlavu od učebnice organickej chémie, iba sa zmienila o tom, že prváci z našej chodby plánujú rozlúčkový večierok na počesť akéhosi doktora filozofie, ale mňa nepozvú, lebo im pripadám „smutná“: „Najmä ráno, keď ideš na Úvod do kontrakultúry 60. rokov a Novej lavice. Vyzeráš akosi *deprimovane*.“

To bol, samozrejme, iba pohľad Sú-Džin (ktorej tvár si nasadzovala rovnaký výraz pre hnev aj pre radosť). Snažila som sa odohnať jej poznámku rukou, akoby to bol len nepríjemný pach vychádzajúci z kadičky alebo zo skúmavky, ale potom som si *naozaj* začala všimnúť kadejaké nepochybne pochmúrne skutočnosti. Napríklad keď nás Bethany pozvala do svojej izby na piatkový maratón s Audrey Hepburnovou, na konci *Raňajok u Tiffanyho* som si na rozdiel od ostatných dievčat, ktoré sedeli na vankúšoch a v kuse fajčili, až im z očí tiekli slzy, jasne uvedomila, že nechcem, aby Holly našla Kocúra. Nie, ak som mala byť k sebe celkom úprimná, musela som si priznať, že chcem, aby Kocúr zostal navždy stratený a opustený, aby mňa ukau a triasol sa celým svojím mačacím ja v debničkách, čo boli samá trieska, v Tin Pan Alleyway, ktoré sa vzhľadom na silu hollywoodskeho lejaka malo za menej ako hodinu ponoriť do Tichého oceánu. (To som, samozrejme, ukryla pod žiarivý úsmev, keď George Peppard horúčkovo chytil Audrey Hepburnovú, ktorá horúčkovo chytila Kocúra, ktorý už nevyzeral ako mačka, ale ako utopená veverička. Myslím, že som dokonca vydala jedno z tých dievčenských vysokých „fúú“ v dokonalom súlade s Bethaninými vzdychmi.)

Ale tým sa to zďaleka nekončilo. O niekoľko dní som bola na Amerických životopisoch, ktoré viedol asistent Glenn Oakley s pokožkou ako kukuričný chlieb a so zlozvykom prehĺtať uprostred slova. Rozoberal smrteľnú posteľ Gertrudy Steinovej.

„Takže aká je odpoveď, Gertrude?“ zacitoval seabedome Glenn, pričom ľavú ruku mal zdvihnutú, akoby v nej držal neviditeľný snečník, a ma-

líček vzpriamený. (Podobal sa na Alice B. Toklasovú s tými príšernými fúzmi.) „Aká bola otá-*ahm*-zka, Alice?“

Potlačila som zívnutie, zrak mi padol na zošit a s hrôzou som si uvedomila, že už nejaký čas roztržito píšem zvláštnym pokrúteným nakloneným písmom jedno znepokojujúce slovo: *zbohom*. To slovo bolo samo osebe neutrálne a neškodné, ale načmárala som ho ako nešťastný blázon najmenej štyridsaťkrát po celom okraji strany – a niekoľkokrát aj na *predchádzajúcej* strane.

„Vedel by mi niekto povedať, čo myslela Gert-*ahm*-trude tým výrokom? Blue? Nie? Mohla by si dávať pozor? A čo si myslíš ty, Shilla?“

„To je predsa jasné. Hovorila o neznesiteľnom prázdne existencie.“

„Veľmi dobre.“

Navonok sa zdalo, že napriek svojmu mimoriadnemu úsiliu o opak (nosila som žlté a ružové chlpaté svetie, spínala som si vlasy do veselého chvosta) som sa začala meniť na to, čoho som sa od začiatku bála. Stávala som sa čoraz drevenejšou a pokrútenejšou (odpočívadlá iba na ceste do Vyšného Zúriava), človekom, ktorý v zrelom veku zlostne žmurká na deti alebo zámerne vbehne do hustého krdľa holubov, čo si pokojne zobú omrvinky. Povie vám pravdu: Vždy som cítila, ako mi po chrbte behajú zimomriavky, keď som natrafila na titulok alebo reklamu, ktoré vo mne desivo zarezoňovali: „Oceľový magnát náhle zomrel vo veku 50 rokov na zastavenie srdca“ – „VÝPREDAJ KEMPINGOVÉHO VYBAVENIA“. Ale vždy som si vravela, že každý človek – aspoň každý fascinujúci človek – má niekoľko jaziev. To však ešte neznamená, že názormi a správaním nemôžete byť skôr Katherine Hepburnová ako kapitán Queeg a skôr Sandra Deeová ako Scrooge.

Môj postupný pokles do stavu pochlumnosti mohol pokračovať, nebyť istého ohromujúceho telefonátu v jedno chladné marcové popoludnie. Stalo sa to takmer rok po Hanninej smrti.

„To je pre teba,“ povedala Sú-Džin, pričom sa ledva odvrátila od schémy č. 2114.74 „Aminokyseliny a peptidy“, a podala mi slúchadlo.

„Prosím.“

„Ahoj. To som ja. Tvoja minulosť.“

Vyrazilo mi to dych. Nedalo sa to s ničím pomýliť – jej hlboký hlas, rovnako poznačený sexom a cestami, sčasti Marilyn a sčasti Charles Kuralt, ale zmenený. Ak bol kedysi sladký a praskavý, teraz bol ako kaša z ovsených vločiek.

„Neboj sa,“ upokojila ma Jade. „Nechcem ťa dobehnúť.“ Zasmiala sa krátkym *ha*, ako keď nohou kopnete do kamienka. „Už nefajčím,“ oznámila hlasom, z ktorého zaznievala hrdosť, a potom mi vysvetlila, že po St. Gallwayi sa nedostala na vysokú. Pre svoje „problémy“ dobrovoľne odišla do „Narnie“, kde ľudia rozprávajú o svojich pocitoch a učia sa maľovať ovocie vodovkami. Vzrušene naznačila, že na *jej poschodí*, na jej pomerne zdravom poscho-

dí („nie takom samovražednom ako štvrté ani manickom ako druhé) býva „úžasná rocková hviezda“ a už sa „zblížili“, ale keby prezradila jeho meno, vzdala by sa všetkého, čo sa naučila počas desaťmesačného „obdobia rastu“ v Heathridge Parku. (Pochopila som, že Jade si teraz pripadá ako nejaký druh úponkovitej alebo popínavej rastliny.) Jedným z parametrov „absolutória“, ako mi vysvetlila (používala to slovo, lebo sa jej zdalo vhodnejšie ako „prepustenie“), bolo dať do poriadku svoju minulosť.

Ja som bola jej Minulosť.

„Ako sa máš?“ spýtala sa. „Ako ide život? A otec?“

„Má sa fantasticky.“

„A Harvard?“

„Skvelé.“

„A to ma vlastne privádza k tomu, prečo ti volám, k ospravedlneniu, ktorému sa nechcem vyhnúť a ani nechcem, aby vyznelo nepresvedčivo,“ predniesla oficiálne, z čoho som zosmutnela, lebo sa to nepodobalo na skutočnú Jade. Jade, ktorú som poznala, by sa *nikdy* neospravedlnila sama od seba, a keby musela, nevyznalo by to presvedčivo. Teraz som však mala do činenia s Jade Popínavou (*Strongylodon macrobotrys*), príslušníčkou čeľade leguminózných, vzdialenou príbuznou nášho skromného hrachu záhradného.

„Lutujem, ako som sa správala. Viem, že nemôžeš za to, čo sa stalo. Jednoducho to nezvládla. Ľuďom sa také veci stávajú a každý má svoj dôvod. Prosím ťa, prijmi moju prosbu o odpustenie.“

Chcela som ju prerušiť vlastnou dramatickou scénkou, vlastným obratom „čelom vzad“ a „pästou do zubov“, vlastným petitom. „Aby som sa vyjadрила celkom presne, uhm...“ Ale nemohla som to urobiť. Nielen preto, lebo mi chýbala odvaha. Jednoducho som nevedela, prečo by som jej mala povedať pravdu – aspoň nie teraz. Jade prekvitala, dostávala ideálne množstvo slnka a vody, ukazovala sľubné známky toho, že dosiahne výšku dvadsiatich metrov, bude sa rozmnožovať semenami, v lete zastríhavaním a na jar výhonkami, aby pokryla celú vnútornú stranu kamenného múru. Moje slová by zaučinkovali ako stodňové sucho.

Potom sme si už len vrúcne vymenili vety ako „tak mi daj emailovú adresu“ a „zorganizujme stretávku“ – boli sme k sebe príjemné ako papierové bábiky, čím sme nezakryli skutočnosť, že sa už nikdy neuvidíme a sotva sa budeme spolu rozprávať. Vedela som, že občas ku mne ona a možno aj ostatní doletia ako peľ zo zvädnutej púpavy, aby mi oznámili novinky o cukrových svadbách, sentimentálnych rozchodoch, sťahovaní na Floridu, novej práci v realitnej kancelárii a zasa ich odveje tak ľahučko a náhodne, ako ich privialo.

Ešte v ten istý deň, akoby zásahom osudu, som mala prednášku Grécky a rímsky epos s emeritným profesorom Zolom Kyddom. Študenti ho volali

Rolo, lebo postavou a pleťou im pripomínal čokoládové karamelky s rovnakým názvom. Bol nízky, opálený a zaokrúhlený, celý rok nosil krikľavé kockované nohavice, aké sa nosia pred Vianocami, a lesklé pehavé čelo mu pokrývala kôra žltobielych vlasov, ako keby ho pred rokmi celého pokvapkali šalátovým dresingom. Na konci jeho prednášok o „bohoch a bohyniach“ alebo o „začiatku konca“ väčšina študentov spravidla zadriemala; na rozdiel od môjho otca prednášal štýlom, ktorý účinkoval ako anestetikum, čo asi súviselo s nekonečnými vetami a so sklonom opakovať nejaké slovo, zvyčajne predložku, spojku alebo prídavné meno spôsobom, ako keď malá zelená žabka skáče po listoch lekna.

Ale v to popoludnie mi srdce bilo až v hrdle. Visela som na každom jeho slove.

„Nedávno som natrafil na vtipný-vtipný-vtipný článok o Homérovi,“ začal Zolo, mračil sa na prednáškový pult a fučal. (Zolo fučal vždy, keď bol nervózny, keď odvážne opustil bezpečný breh svojich poznámok a nechal sa unášať na vlnách roztrasených digresíí.) „V jednom malom-malom časopise, odporúčam vám, aby-aby-aby ste si ho pozreli v knižnici, nie je veľmi známy, *Klasický epos a súčasná Amerika*. Zimné-zimné-zimné číslo, myslím. Pred rokom sa zopár odborníkov na grécku a latinskú kultúru, bláznov ako ja, podujalo na pokus, ktorým-ktorým-ktorým chcelo dokázať silu eposu. Prikázali rozdať výtlačky *Odysey* sto najsurovejším zločincom vo väzení s maximálnou ostrahou – myslím, že to bol Riverbend – a predstavte si, že-že-že dvadsať trestancov prečítalo knihu od začiatku do konca a traja z nich dokonca napísali vlastnú-vlastnú-vlastnú epiku. Jednu v nasledujúcom roku vydá Oxford University Press. V článku sa píše o schopnosti epickej poézie naprávať najťažších zločincov sveta. Je to zvláštne, ale zdá sa, že-že-že v tej poézii je niečo, čo-čo-čo znižuje zúrivosť, stres, bolesť, vyvoláva pocit nádeje aj u tých, čo sú beznádejne stratení, lebo v dnešnej dobe chýba skutočné hrdinstvo. Kam sa podeli ušlachtilí hrdinovia? Veľké skutky? Kde sú bohovia, múzy, bojovníci? Kde je starý Rím? Musia sa niekde ukrývať, však, lebo-lebo-lebo podľa Plutarcha história sa opakuje. Keby-keby-keby sme mali odvahu nájsť ju-ju-ju v sebe, mohlo by to...”

Neviem, čo ma to pochytilo.

Možno to spôsobila Zolova spotená tvár, ktorá veselo odrážala žiarivky, ako keď sa na hladine rieky odrážajú svetlá lunaparku, alebo spôsob, akým sa držal rečníckeho pultu, akoby sa bál, že bez neho sa zosype ako kopa krikľavej bielizne – presný protiklad môjho otca, keď stál na javisku alebo akejkolvek vyvýšenej plošine. Keď vysvetľoval tretiu svetovú reformu (alebo čokoľvek iné, čo *pokladal* za hodné výkladu; nezľakol sa ani sa nedal vyviesť z miery verbálnym útokom či odbočkou od témy), vždy stál pevne, ani trochu sa nehrbil, ani sa nezakolísal. („Keď prednášam, vždy si predstavujem, že som dórsky stĺp Partenónu,“ povedal.)

Bez rozmýšľania som vstala, srdce mi pritom udieralo o rebrá. Zolo zastal uprostred vety a spolu s tristo ospalými študentmi v prednáškovej sieňi sa pozeral, ako sa so sklonenou hlavou predieram pomedzi batohy, natiahnuté nohy, kabáty, tenisky a učebnice k najbližšej uličke. Tackavo som sa blížila k dvojitém dverám.

„Tam sa ženie Achilles,“ zažartoval Zolo do mikrofónu. Niekoľko študentov sa unavene zasmialo.

Dobehla som do internátnej izby, sadla si za stôl, položila naň šesť centimetrov hrubú kopu papiera a začala rýchlo písať dlhý úvod, ktorý sa pôvodne začal tým, čo sa stalo Charlesovi, keď si zlomil nohu na troch miestach a zachránila ho Národná garda. Musel mať veľmi silné bolesti, lebo stále kričal: „Bože, pomôž mi!“ Keď bol Charles rozrušený, jeho hlas znel hrôzostrašne a ja som si nemohla pomôcť, ale zdalo sa mi, že tie slová majú vlastnú myseľ a vznášajú sa ako héliové balóny v sterilných sálach Nemocnice Burnského okresu až do pôrodnice, aby každé dieťa, ktoré v to ráno príde na svet, počulo jeho výkriky.

Samozrejme, slová: „Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden pekný, smutný chlapec, ktorý sa volal Charles,“ neboli primerané. Charles bol v St. Galwayi ideál, bol jeho doktor Živago, jeho *Destry znovu na koni*. Bol to zlatý chlapec, ktorého by si Fitzgerald vybral z fotky najvyššieho ročníka a opísal ho slnkom prežiaranými slovami ako „aristokrata“ a „s večnou sebadôverou“. Charles by prudko namietal, keby som akýkoľvek príbeh začala chvilou, v ktorej by sa správal tak nedôstojne.

Znovu som uviazla na mŕtvom bode (napadlo mi, ako tí tvrdí kriminálnici, ktorí čelili nepriazni osudu, dokázali tak elegantne zvíťaziť nad prázdnotou stránkou), ale len čo som odhodila pokrčené papiere do koša pod Einsteinom (ktorý sa stal úbohým Sú-Džininým rukojemníkom na stene pod nešťastnou nástenkou s vecami, ktoré „má a nemá urobiť“), spomenula som si, čo raz otec povedal, keď sme bývali v Enide v štáte Oklahoma. Práve listoval v zaujímavom študijnom programe Utahskej univerzity v Rockwelle, ktorá mu, ak sa dobre pamätám, práve ponúkla miesto hosťujúceho profesora.

„Neexistuje nič pútavejšie ako disciplinovaný program vzdelávania,“ povedal odrazu.

Asi som prevrátila oči alebo urobila grimasu, lebo pokrútil hlavou, vstal a strčil mi tú knihu – s pôsobivou hrúbkou piatich centimetrov – do rúk.

„Myslím to vážne. Existuje niečo úžasnejšie ako profesor? Zabudnime na to, že tvaruje mysle, budúcnosť národa – pochybné tvrdenie; sotva môžeme niečo urobiť, keď jeho príslušníci vychádzajú z maternice predurčení na akčnú hru GTA: Vice City. Nie. Chcem len povedať, že profesor je jediný človek na zemi schopný vsadiť život do skutočného rámu – nie celý, preboha, nie, iba jeho časť, malý výsek. Usporiadáva to, čo sa usporiadať nedá.

Šikovne triedi prvky do škatuliek, ako sú moderna a postmoderna, renesancia, barok, primitivizmus, imperializmus atď. Spája ich štúdiami, prázdninami, štvrťročnými skúškami. Celý ten poriadok – jednoducho božské. Symetria semestra. Zväž už len tie slová: seminár, konzultácie, akákoľvek dostupná pokročilá tvorivá dielňa *iba* pre končiace ročníky, postgraduátov, doktorandov, praktikum – aké skvelé slovo: *praktikum*! Teraz si myslíš, že som blázon. Vezmi si Kandinského. Totálny zmätok, ale keď ho zasaď do rámu, *voilà* – nad kozubom vyzerá priam malebne. A tak je to aj so študijným plánom. Ten čarovný, nebeský súbor pokynov, ktoré vyvrcholia desivým zázrakom záverečnej skúšky. A čo je záverečná skúška? Testuje sa ňou, či človek do hĺbky pochopil gigantické pojmy. Nečudo, že sa toľko dospelých túži vrátiť na univerzitu, ku všetkým tým posledným termínom – áh, tá štruktúra! Lešenie, ktorého sa človek môže držať! Aj keď je despotické, bez neho sme stratení, absolútne neschopní oddeliť romantické od viktoriánskeho v našich žalostných, zarážajúcich životoch...“

Povedala som mu, že sa zbláznil. Zasmial sa.

„Raz sa o tom presvedčíš sama,“ žmurkol. „A nezabudni. Ku všetkému, čo povieš, si urob presné poznámky a všade, kde sa len dá, používaj ohromujúce vizuálne pomôcky, lebo, a to mi môžeš veriť, vždy sa nájde nejaký neotesanec, niekde vzadu – vedľa radiátora –, čo zdvihne tučnú ruku podobnú plutve a zaprotestuje: „Nie, nie, mýlite sa.““

Prehltla som a uprela pohľad na prázdny papier. Atramentové pero v mojej ruke urobilo trojitý lutz a pohľad mi padol z okna na harvardský dvor, kde sa po chodníkoch a krížom cez trávnik kamsi náhlili vážni študenti so šálmi tuho utiahnutými okolo krku. „Ospievam zbrane a hrdinu, ktorý z územia Tróje / prvý prišiel do Itálie a k lavínskym brehom, / štvaný osudom,“ zaspieval Zolo iba pred niekoľkými týždňami a nohou čudne klopkal pri každom druhom slove, pričom sa mu dvíhali manžety kockovaných nohavíc, takže ste nechtiac zazreli členky ako špáradlá a mäkké biele ponožky. Zhlboka som sa nadýchla. Na horný okraj strany som napísala najkrajšie, ako som vedela: „Učivo,“ a potom: „Povinné čítanie.“

Takto vždy začínal otec.

PRVÁ ČASŤ

Othello

S kôr ako vám poviem, ako zomrela Hanna Schneiderová, poviem vám, ako zomrela moja matka. Sedemnásteho septembra 1992 o tretej hodine a desiatej minúte popoludní, dva dni predtým ako si Natasha Alicia Bridgesová van Meerová, moja matka, mala vyzdvihnúť svoju novú modrú dodávku Volvo v Dean King's Volvo and Infiniti v Oxforde, šoférovala biely Plymouth Horizon (auto, ktoré otec prezýval Istá smrť), prerazila ochranné zábradlie pozdĺž mississippskej štátnej cesty 7 a narazila do radu stromov.

Na mieste zomrela. Aj ja by som bola zomrela, keby jej môj otec zásahom úlisného osudu nebol okolo poludnia zatelefonoval, že nemusí ísť po mňa do Calhoun Elementary ako zvyčajne. Zbavil sa deciek, čo postávali na chodbe po jeho prednáške z politológie „400a: Riešenie konfliktov“ a kládli mu neuvážené otázky. Vypýtal ma od pani učiteľky Jettyovej a zvyšok dňa sme strávili v Mississipskej prírodnej rezervácii vo Water Valley.

Kým sme sa s otcom dozvedali, že Mississippi má jeden z najlepších programov na záchranu jeleňa bielochvostého s populáciou 1,75 milióna v krajine (viac ich majú iba v Texase), záchranné tímy hydraulickými nožnicami vyslobodzovali matkino telo zo zdemolovaného auta.

Otec o mame: „Tvoja matka bola *arabesque*.“

Keď otec opisoval mamu, rád používal baletnú terminológiu (medzi jeho obľúbené termíny patrili *attitude*, *ciseaux* a *balancé*), sčasti preto, lebo ako dievča sedem rokov trénovala na preslávenom Larsonovom baletnom konzervatóriu v New Yorku (na želanie rodičov odtiaľ odišla a začala navštevovať Ivy School na 8. východnej ulici), ale aj preto, lebo prežila svoj krátky život s krásou a disciplínou. „Hoci absolvovala klasickú prípravu, už v ranej mladosti si vypestovala vlastnú techniku a rodine aj priateľom sa videla na svoju dobu až príliš radikálna,“ povedal a narážal pritom na matkiných rodičov Georgea a Genevu Bridgesovcov a vrstovníkov z detstva, ktorí nechápali, prečo Natasha nebýva v rodičovskom štvorposchodovom dome neďaleko Madison Avenue, ale v byte v Astorii, prečo nepracuje pre American Express alebo pre